

УДК 821.161.2-14-023.3

DOI 10.31494/2412-933X-2018-1-7-199-207

Plantitative and bestiary images-symbols in the works of contemporary Ukrainian poets

Плантитативні й бестиарні образи-символи у творчості сучасних українських поетів

Tetiana Urys,

Candidate of Philological Sciences,
Senior Lecturer

<https://orcid.org/0000-0002-7933-4737>

tvoja.tet@gmail.com

National Pedagogical Dragomanov
University

✉ 9 Pyrogoва, St.,
Kyiv, Ukraine, 01601

Тетяна Урись,

кандидат філологічних наук,
старший викладач

<https://orcid.org/0000-0002-7933-4737>

tvoja.tet@gmail.com

Національний педагогічний
університет

імені М. П. Драгоманова

✉ вул. Пирогова, 9
м. Київ, Україна, 01601

Original manuscript received October 01, 2018

Revised manuscript accepted November 27, 2018

ABSTRACT

Fiction, in particular some modern poetry, plays a special role in the process of preserving national culture. Natio-creative discourse of contemporary poetry is based on the concepts contained in it, conveying the main national-spiritual meanings. It is a system-creating factor in the formation of a national idea, the establishment of it in the environment of an ethnic group or people and the declaration of the existence of a nation. One such concept is the image-symbol, which preserves in its connotation the historical experience of the people, the cultural and aesthetic values of the nation, its psychological and mental traits. In the lyrics of modern Ukrainian poets (I. Andrusyak, P. Volvach, P. Girnyk, V. Gerasimyuk, I. Pavlyuk, etc.), among other things, it reflects also the national specificity and emphasize the national-cultural basis of author's thinking of poets in the late XX and early XXI century. In particular, viburnum (in the period of flowering) in I. Pavlyuk's poetry personifies his native land, family, well-being; the image of the wormwood, associating with the steppe and the former Cossack glory, P. Volvach's lyrical hero forms in his heart the image of his motherland, similar functions perform the image of a horse (a symbol of devotion and freedom of love); cult birds for Ukrainians remained cranes that are associated with devotion to native land, and their strangers – with grief for homeland, and stork, symbolizing a happy family life. The floral (viburnum, centaurea, feather grass, wormwood, malva, etc.) and bestiary (horse, crane, stork, etc.) images-symbols, woven in the texts of contemporary poets, which are considered in the work, often acquire a pronounced national character, reflecting national traditions, customs, rituals, beliefs, national traits of the Ukrainian people character and, finally, the level of writer's national consciousness.

Key words: *natio-creative discourse, contemporary Ukrainian poetry, symbolism, plantitative images-symbols, bestiary images-symbols.*

Зважаючи на швидкий розвиток інформаційних технологій, глобалізаційних процесів, актуальною залишається проблема збереження національної культури, що містить безцінний націєтворчий потенціал і є дієвим чинником впливу на розвиток національної ідентичності окремої особистості та етносу загалом. Особливу роль у цьому процесі відіграє поезія як естетико-націологічний чинник, оскільки вона, літературна й народна, часто виступає однією з форм збереження національного коду. Ліричні твори формують особистість, її естетичний смак, зберігають знання й пам'ять, без яких не може існувати жоден народ. Націєтворчий дискурс сучасної поезії формується завдяки концептам, які передають основні національно-духовні смисли, і є системотворчим чинником у формуванні національної ідеї, утвердженні її в середовищі етносу чи народу та оприявленні в бутті нації.

Одним із таких концептів є образ-символ, що зберігає у своїй конотації історичний досвід народу, культурно-естетичні цінності нації, її психологічно-ментальні риси. Вони у ліриці сучасних українських поетів, крім всього іншого, відбивають ще й національну специфіку, підкреслюючи національно-культурну основу художнього мислення самих поетів кін. ХХ – поч. ХХІ ст. І хоча символи були предметом вивчення багатьох наук – фольклористики, етнографії, психології, філософії, літературознавства (М. Костомаров, А. Налчаджян, Н. Пастух, Н. Сварич, Л. Снігирьова та ін.), проте ґрунтового й комплексного дослідження, в якому б трактувалась специфіка функціонування образів-символів у ліриці поетів-сучасників в літературознавчій науці ще немає, що й визначає актуальність досліджуваної проблеми.

Метою статті є висвітлення специфіки авторської інтерпретації національних символів в українській поезії кін. ХХ – поч. ХХІ ст., зокрема плантитативних та bestiарних, і їх значення у реалізації світоглядної позиції поетів-сучасників.

У літературознавстві символом вважають специфічний тип художнього образу, особливістю якого є те, що він "робить акцент ... на виході образу за власні межі, на присутність певного смислу, тісно злитого з образом, але все ж не тотожного" [Галич, 2006: 108], вказуючи на якийсь принципово відмінний від себе об'єкт. Символ зберігає у своїй конотації історичний досвід народу, культурно-естетичні цінності нації, її психологічно-ментальні риси. Символи у ліриці сучасних українських поетів, крім всього іншого, відбивають національну специфіку й підкреслюють національно-культурну основу художнього мислення поетів порубіжжя ХХ – ХХІ ст.

Образи-символи – образно-психологічні утворення; носії культурно-історичних, психологічних та естетичних надбань нації, що функціонують як певні ментальні коди, що акумулюють історичний

досвід народу, сприяючи його збереженню для наступних поколінь. Їх особливістю є багатофункціональність (виконують кілька функцій одночасно: інформаційну, емоційно-експресивну, аксіологічну (оцінну) та ін). Вони містять таємний внутрішній зв'язок з тим, що позначають. Зв'язок цей відчувається переважно інтуїтивно, а тому його не можна повністю витлумачити до кінця, він є невичерпним джерелом ідей для розуміння суті написаного. Зокрема, для адекватного потрактування традиційних образів-символів важлива обізнаність у культурно-світоглядних традиціях народу. Символіка є важливим чинником творення національно-культурної картини світу у тексті художнього твору (через її фольклорну основу, відтворення національно зумовлених особливостей мислення автора тощо).

Символи несуть у собі узагальнене значення (інтертекстуальність), проте на кожному іншому національному ґрунті у них з'являються проміжні значення, розвиваються нові образні асоціації. Цю думку підтримав і В. Кононенко: "Образ-ідея, що його передає символ, часто-густо набуває яскраво вираженого національного характеру; саме в символах відбиваються народні традиції, звичаї, обряди, вірування тощо, а, зрештою, і національні риси характеру, національна ментальність, національна специфіка мови" [Кононенко, 1998: 3]. Кожна нація має свою специфічну національну систему культурних символів, що пов'язана з особливостями мислення та свідомості (розуміння), мови та культури цього народу.

Особливістю символу, зрештою, як і архетипу, є його національна специфіка. Н. Пастух тлумачить символи як "національні одиниці", що "створять таємничу мову смислів, незрозумілу для представників інших культур" та "найвиразніше передають особливості національного світосприйняття" [Пастух, 2001: 1]. А психолог А. Налчаджян, осмислюючи етнічні символи мистецького твору як "психологічні згустки національного психічного складу" [Налчаджян, 2004: 146], "цеглинка" національного художнього мислення, підкреслював тісний зв'язок між ними та національною ідентифікацією їхнього автора: "... коли у творах так природно використовуються національні символи, то можна сказати, що письменник, поет або художник ідентифікований зі своїм етносом" [Налчаджян, 2004: 173]. Особливе місце у сучасній поезії займають рослинні (плантитативні) та тваринні (бестіарні) символічні образи. Вони є одним із засобів увиразнення національної специфіки творів, оскільки споконвіку супроводжують побут і життя українців у звичаях, обрядах та традиціях. Л. Снігирьова, досліджуючи плантитативну символіку, назвала її "системою кодування національного характеру та уявлень етносу про себе та світ" [Снігирьова, 2012: 278]. Звернення до флористичної символіки у поетів очевидно пов'язане з вірою в особливий духовний зв'язок із рослинами, що походить із дохристиянських часів. Серед

рослин-символів у сучасній ліриці можемо зустріти калину, мальви, волошки, ковилу, полин та багато інших, які у свідомості кожного національно свідомого українця асоціюються з Україною, уособлюють її красу, духовну міць народу, засвідчують любов до рідної землі.

Так, калина – плантативний концепт української ментальності – здавна вважається символом дівочої краси та ніжності. Цей образ є улюбленим і у фольклорі, і в авторських текстах. Згадані лірики відходять від цього поверхневого значення і заглиблюються в основу створеного символу, даючи йому нові потрактування. Значна поширеність калини на теренах України, пов'язаність із родинно-побутовими обрядами зумовили перехід номінативної одиниці у світ художнього образу. Цей давній фольклорний образ виступає символом, створюючи різні асоціативні зв'язки: калина – дівчина (мати), калина – кров, калина – Україна. За означенням О. Братка-Кутинського, калина символізує “відновлювану від покоління до покоління кров українського народу”, “невмирущість” та “непідвладність часові”, “засіб магічного зв'язку” народу України [Братко-Кутинський, 1991: 38].

Символ калини І. Павлюк оригінально трансформувал у поезії “Стоїмо на землі, в тій вині винуваті...”. Глибина образності метафори “у калиновім гробі історія спить” закладена в персоналізації, що постає з цього національного символу. Зауважимо, що “калиновий гріб” тут асоціюється зі станом країни, у якому ледь жевріє життя, а вираз “історія спить” постає як образ летаргійного сну, у якому знаходиться ціла нація. Образ калини є часто вживаним у його ліриці у різному контексті: у поезії “З діда-прадіда ми хлібороби” ліричний суб'єкт, розповідаючи про своє дитинство, планує на майбутнє ще “хлібний колос зростити” та “Світлим соком калинових китиць/ Пролитатись у душу села” [Павлюк, 1990: 3], у поезії “Вечір – наче ягода суниця” цей образ підсилює відчуття болі від нещасливого кохання – “калина схлипує від соку” [Павлюк, 1990: 73], у поезії “В нашій хаті” цей образ є одним із ключових в описі начиння звичайної української домівки на Західній Україні, в якій зростав ліричний суб'єкт: “Стіл. На нім – “Кобзар” ... буханець хліба./ Сир, терпкий калиновий вінець / Дід махорку на столі розсипав» [Павлюк, 2006: 96].

Образ калини у його ліриці зустрічається і в супроводі інших образів- символів: “І калина, і верби постаріють, як їм вдасться:/ Білобіло спочатку, а потім – ключі курчат...” [Павлюк, 2006: 60], “Червоножовто старіє калина./ У місто я – на білому коні...” [Павлюк, 2006: 76].

Популярним цей образ є і у П. Гірника: “Уже не крилонька ростуть –/ Сама калина за плечима” [Гірник, 2008: 42], “Про калину, якій процвітати / Про колиску, яка відгойда” [Гірник, 2008: 136], “І попідтинню ледь гойда / Сухою гілкою калина,/ І сутеніє...” [Гірник, 2008: 47]. В одноіменній поезії-монологі “Калина” із циклу “Досить з мене і мертвого слова...” ліричний суб'єкт, персоналізуючи її, звертається до неї як до рідної з проханням: “пригорни мене, сестро, до тихого серця”, “буйній цвовесни для синів і сопілкі”, “не вагайся, калино, цвісти під вікном”

[Гірник, 2008: с. 83]. Саме вона "за руку додому вестиме", коли він "кобзарем отемнілим" піде "по землі" "боронити поки є голосу й серця" і "ту пісню, яка залишилась", і "той біль, що ніяк між людей не оберся" [Гірник, 2008: 83]. Для нього образ калини уособлює рідний край, родину, благополуччя – у фазі цвітіння та незлагоди – у стані засихання.

У творах сучасних поетів зустрічаємо ще один традиційний український рослинний символ – волошку, що здавна в народі є уособленням ніжної духовної краси, чистоти, скромності та святості. Українці вірять, що вона наділена магічною силою оберігати від злих духів та лихого долі. Її освячують на Маковея та Великого Спаса, а дівчата уплітають до своїх вінків. Багатою на цей символ є творчість І. Павлюка. Зокрема, у поезії "Моє село" зі збірки "Острови юності" ліричний суб'єкт асоціює рідне село з волошкою в полі, виявляючи свою любов та вірність через порівняння: "І до села я серцем прикипаю,/ Мов до волошки крапельки роси" [Павлюк, 1990: 8]. З ніжністю і трепетом згадує ліричний суб'єкт "край волошкового літа" в однойменній поезії, що символізує його юність, про що свідчить його замріяність при згадці того часу і місця, де був "ставок з лепехою і ліс", "пахло сіно", "падали зірки", де він "колись літав на журавлі" й "навіки щастя" тут "залишив", а коли "юність вже у даліні" – залишається йому лиш "в осінній вечірніні" плакати і сумувати "синьо й тепло" [Павлюк, 2006: 25].

Польові та степові рослини виступають зазвичай алегорією свободи, пам'яткою чи згадкою про рідний дім. Тому, мабуть, у ліриці авторів 80-90-х років ХХ ст. можемо легко знайти і волошку, й ковила, і полин. Ковила уособлює степову природу українського краю та є символом волі, оскільки росте у степах, пов'язаних з козацтвом та свободою духу. Такою вона постає у поетичній творчості І. Павлюка, уособлюючи волелюбність українського народу, де ліричний суб'єкт виголошує: "Над серцями нашими –/ Ковила..." [Павлюк, 2006: 45].

Оскільки Україна багата на степи, які були свідком творення її долі протягом сторіч, тому польові квіти та трави є популярними в літературі, бо є своєрідним територіальним компонентом у структурі ідентичності української нації. Наприклад, полин та ковила асоціюються переважно зі степовою Україною. Трава полину вирізняється з-поміж інших сильним терпким запахом та гірким смаком, тому він має особливо міцну асоціативну стійкість та символічність. У поезії "Росте печаль – як свічка на колінах..." (2000, Нью-Йорк) І. Павлюка домінує почуття ностальгії: полин асоціюється з лісами рідної Волині, з домом, за яким ліричний суб'єкт сумує: "А хочеться в прості ліси Волині,/ Косити сіно, слухатись зірок,/ Не зрадивши ні хаті, ні дитині,/ Що полином пропахли до кісток" [Павлюк, 2010: 19]. У іншій поезії – "Мені золоте вже це срібло останнього снігу..." – волинський лірик використовує образ полину у межах асоціації з його гірким присмаком для ефективності оксиморону: "Допоки десь куля сумує за нашою кров'ю,/ Щоб встигнути

меду, полинного меду життя" [Павлюк, 2010: 6].

Яскравим прикладом прямої асоціації образу полину з рідною Батьківщиною є поезія П. Вольвача "Полин, буркун і кураїна". У П. Вольвача образ полину виконує символічно-асоціативну функцію, зроджуючи у душі образ України: "Розминаєш між пучок пучок полину – / І приходить Вітчизна" [Вольвач, 2002: 173].

Зустрічається цей символічний образ і в інших контекстах лірики українських поетів-сучасників: у І. Павлюка – "А щастя там, де є любов і сон, / Вода в Дніпрі, на вид і смак полинна, / І, може, степ, міщанський грамофон..." [Павлюк, 2006: 45]; у П. Вольвача – "Як будяки-гетьманці, / Що в полинах стоять і кажуть: "Зась!"" [Вольвач, 2002: 56], "Що біль не МІЙ, а болі НАШІ / Полин прим'яли під грудьми" [Вольвач, 2002: 86], "Урвався степ – вітчизна хлібоздач, / Полинне затихає і розорне" [Вольвач, 2002: 140] та ін.

Квітка мальви здавна вважалася в народі символом любові до рідної землі та свого народу, оберегом його духовної спадщини. Тому вона є одним із тих символів, що містить у собі підтекст-асоціацію з рідною Батьківщиною. У поезії П. Вольвача "Нам з Цареграду п'ється мед..." поєднання в одному чотиривірші символів фауни (пара коней) і флори (мальва) створює відповідну асоціацію з козацтвом: "Летіть, лілових пара коней / Чогось, чому немає назви! / Палає мальва бароковим / Багряним натяком лицарства" [Вольвач, 2002: 20]. У поезії "Що залишається?" П. Гірника образ цієї квітки теж асоціюється у автора з рідною землею: "Чуюся коником, тишею, мальвою, / Димом і небом на власній землі" [Гірник, 2008: 22].

У творчості В. Герасим'юка особливе місце серед індивідуально-авторської символіки займає черешня. Значна кількість його поезій ("Пролог черешневих буколік", "На ту стаєньку вийшов я вночі...", "Тридцятий черешневий світ", "Я вижив тут, і я тобі віддам") обіграє цей традиційний для українського фольклору образ-символ. Н. Анісімова, розглядаючи його, виявила, що у кожному вірші він набуває нового значення. Наприклад, у поезії "На ту стаєньку..." черешня символізує "жіночу красу, материнство, що оберігають людину впродовж усього її існування на землі" [Анісімова, 2002: 49], у поезії "Тридцятий черешневий світ" цей образ – уособлення сакралізації природних явищ та символ істини, яку намагається знайти та досягти в житті кожен поет. У поезії "Я вижив тут..." образ черешні є символом святості, бо цвітіння черешні самобутньо прирівнюється до життя у Божім царстві. Сакралізоване й символічне значення у творчості українських поетів здавна мають образи коня, лелеки та журавля.

Кінь – уособлення козацьких часів: у багатьох думках, піснях оспівували козака і тут же згадували його коня. Цей образ-символ є найулюбленішим у І. Павлюка. У його поезії "Коні моєї долі" він співвідноситься з долею ліричного суб'єкта, де "нові тривоги", "сум новий" і "радоці нові" [Павлюк, 1990: 3]. У його ліриці підкреслюється особлива роль для українського козацького народу симбіозу образів-

символів стегу і коня. Образ-символ коня є популярним і у творчості П. Гірника. У поезії "Зрада", написаній у душі історичних народних пісень, образ коня як вірний товариш ліричного суб'єкта "лежить" біля "кривулі, що кров'ю впилася". А сам герой готується померти в полі ("сорочка на грудях кривавим огнем зайнялася" [Гірник, 1983: 40]), проте прагне останнього бою яничарам, що "важили на долю" [Гірник, 1983: 40]. У поезії "Коні" вони зображуються як волелюбні і вірні істоти, що "вертають все одно до хати", "в остогидлі стайні, до возів і ясел", тобто фактично у неволю: "А вночі їм тихо нагадає ясен/ Про степи широкі, де гуляє вітер/ Іх печаль і тугу ще й роз'ятрять квіти./ Місяць голомозий вже не дасть поспати./ – Гей, летіли коні, наче ті орлята!" [Гірник, 1983: 41].

Проте часи, коли їх було "не зупинити", "не наздогнати" і "не загнудати", залишилися в минулому, і про це тепер нагадає їм лише ясен. Тут можна провести паралель з українським народом, який уособлюють коні, та козацькі часи, що символізують відчуття свободи, коли "степи під ноги роси слали", а "шалений вітер молодечим свистом" "розгойдував планети заспану колиску" [Гірник, 1983: 41], яка знову стала спочивати.

Подекуди знаходимо у ліриці І. Павлюка й І. Андрусяка характерні для українських просторів птахів – лелек, журавлів, зябликів, сойок, горихвісток, повзиків тощо. Лелека для українців – сакральний птах: де гніздо лелеки, там щаслива хата та лад у родині; лелека також вважається символом продовження роду ("Спить лелека на вічній стрісі" [Павлюк, 2006: 111], "Життя лелек з якими заодно/ вже не вітри не вигони – а душі/ що мусять підійматися з боліт" [Андрусяк, 2011: 83]). Журавлі є для українців теж культовими птахами, що асоціюються з відданістю рідному краю, а через їхнє особливе курликання є ще й символом туги за Батьківщиною. У творах І. Павлюка цей птах майже сакральний, адже він супроводжує людину впродовж усього життя. З його поезій вчуємо "журавлине голосіння", уявляємо, як "незаплакано журавлі вертають з пірамід" [Павлюк, 2006: 10], або ж "Вчора знов журавлі кричали./ Чи то в небі, чи в снах моїх" [Павлюк, 2006: 111] чи "Де сад задихався від синього цвіту безмежжя,/ А крик журавлиний нагадавав плач немовлят" [Павлюк, 2010: 6].

Отож загальна ідея, що її передає слово-символ у творчості поетів набуває яскраво вираженого національного характеру. У символах відображаються національні традиції, звичаї, обряди, вірування, риси родової вдачі, рівень національної свідомості українського народу. Сучасні поети майстерно вплітають й плантитативні (калина, мальви, полин, волошка, черешня та ін.), й бестіарні (кінь, журавель, лелека та ін.) образи-символи у свої твори, відтворюючи різні аспекти відношення письменника до дійсності, акцентуючи водночас і на національній специфіці української культури.

Література

1. Андрусак І. Неможливості мови: вірші й переклади. – К.: Ярославів Вал, 2011. – 152 с.
2. Анісімова Н. «Із янголом на плечі»: духовні орієнтири поезії «вісімдесятників» // Дивослово. – 2002. – № 4. – С. 43 – 51.
3. Вольвач П. Південний Схід. Поезії. – Львів: Кальварія, 2002. – 188 с.
4. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. 3-тє вид. – К.: Либідь, 2006. – 488 с.
5. Гірник П. Посвітається: поезії. – Хмельницький: А. Цюпак, 2008. – 376 с.
6. Гірник П. Спрага: Вірші, поема. – К.: Рад. письменник, 1983. – 78 с.
7. Кононенко В. Словесні символи: проблема інтерпретації. // Вісник Прикарпатського університету імені В. Стефаніка. Філологія. Вип. 1. – Івано-Франківськ, Плай, 1998. – С. 3 – 11.
8. Налчаджян А. Етнопсихологія. 2-е изд. – СПб.: Питер, 2004. – 381 с.
9. Павлюк І. Бунт: Лірика і драматичні поеми. – Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2006. – 220 с.
10. Павлюк І. Острови юності: Поезії. – Львів: Каменяр, 1990. – 71 с.
11. Павлюк І. Стратосфера: Лірика. – Луцьк: ПВД «Твердиня», 2010. – 228 с.
12. Пастух Н. Зооморфні образи в українському фольклорі. Образ зозулі: автореф. дис... канд. філол. наук: 10.01.07. «Фольклористика». Львівський національний університет ім. І. Франка. – Львів, 2001. – 19 с.
13. Снігірьова Л. Рослинна символіка в українських народних історичних піснях XV – поч. XVIII ст. // Народознавчі зошити. – 2012. – № 2 (104). – С. 277 – 285.

References

1. Andrusyak I. Nemozhlyvosti movy: virshi j pereklady. K.: Yaroslaviv Val, 2011. 152 s.
2. Anisimova N. «Iz yangolom na plechi»: duxovni oriyentyry poeziyi «visimdesyatnykiv». // Dyvoslovo. 2002. № 4. S. 43 – 51.
3. Volvach P. Pivdennyj Sxid. Poeziyi. Lviv: Kalvariya, 2002. 188 s.
4. Galych O., Nazarecz V., Vasylyev Ye. Teoriya literatury. 3-tye vyd. K.: Lybid, 2006. 488 s.
5. Girnyk P. Posvitayetsya: poeziyi. Xmelnyczkyj: A. Cyupak, 2008. 376 s.
6. Girnyk P. Spraga: Virshi, poema. K.: Rad. pysmennyk, 1983. 78 s.
7. Kononenko V. Slovesni symvoly: problema interpretaciyi. // Visnyk Prykarpatskogo universytetu imeni V. Stefanyka. Filologiya. Vyp. 1. Ivano-Frankivsk, Plaj, 1998. S. 3 – 11.
8. Nalchadzhyan A. Etnopsychologyya. 2-e yzd. SPb.: Pyter, 2004. 381 s.
9. Pavlyuk I. Bunt: Liryka i dramatychni poemy. Luczk: Volynska oblasna drukarnya, 2006. 220 s.
10. Pavlyuk I. Ostrovy yunosti: Poeziyi. Lviv: Kamenyar, 1990. 71 s.
11. Pavlyuk I. Stratosfera: Liryka. Luczk: PVD «Tverdnyna», 2010. 228 s.
12. Pastux N. Zoomorfni obrazu v ukrayinskomu folklori. Obraz zozuli: avtoref. dys... kand. filol. nauk: 10.01.07. «Folklorystyka». Lvivskij nacionalnyj universytet im. I. Franka. Lviv, 2001. 19 s.
13. Snigyrova L. Roslynnna symbolika v ukrayinskykh narodnykh istorychnyx pisnyax XV – poch. XVIII st. // Narodoznavchi zoshity. 2012. № 2 (104). C. 277 – 285.

АНОТАЦІЯ

Художня література, зокрема і деяка сучасна поезія, відіграє особливу роль у процесі збереження національної культури. Націотворчий дискурс

сучасної поезії базується на наявних у ній концептах, що передають основні національно-духовні смисли, і є системотворчим чинником формування національної ідеї, утвердження її в середовищі етносу чи народу та оприявненні в бутті нації. Одним із таких концептів є образ-символ, що зберігає у своїй конотації історичний досвід народу, культурно-естетичні цінності нації, її психологічно-ментальні риси. Вони у ліриці сучасних українських поетів (І. Андрусяка, П. Вольвача, П. Гірника, В. Герасим'юка, І. Павлюка та ін.), крім всього іншого, відбивають ще й національну специфіку й підкреслюють національно-культурну основу художнього мислення поетів кін. ХХ – поч. ХХІ ст. Зокрема, калина в період цвітіння у поезіях І. Павлюка уособлює рідний край, родину, благополуччя; образ полину, асоціюючись зі степом та колишньою козацькою славою, у ліричного героя П. Вольвача формує в душі образ рідної Батьківщини-України, схожі функції виконує й образ коня (символ відданості й волелюбності); культовими птахами для українців залишились журавлі, які асоціюються з відданістю рідному краю, а їх курликання – з тугою за Батьківщиною, та лелеки, що символізують щасливе родинне життя. Флористичні (калина, волошка, ковила, полин, мальва) та бестіарні (кінь, лелека, журавель та ін.) образи-символи, вплетені у тексти сучасних поетів, що розглядаються у роботі, часто набувають яскраво вираженого національного характеру, відбиваючи національні традиції, звичаї, обряди, вірування, національні риси характеру українського народу та й, зрештою, рівень національної свідомості самих митців.

Ключові слова: націєтворчий дискурс, сучасна українська поезія, символіка, плантитавні образи-символи, бестіарні образи-символи.